

تعیین روابط علی بین عوامل موثر بر توسعه خوشه های صنعتی با استفاده از DEMATEL فازی و ANP (مطالعه موردی: خوشه های صنعتی شهر تبریز)

محمد علی گندمی حق^۱، حسن قلاوندی^{۲*}، اسماعیل عمرانزاده^۳

۱- گروه مدیریت، واحد ممقان، دانشگاه آزاد اسلامی، ممقان، ایران (magandomy@gmail.com)

۲- دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه ارومیه، *نویسنده مسئول (h.ghalavandi@urmia.ac.ir)

۳- گروه مدیریت دولتی، واحد ممقان، دانشگاه آزاد اسلامی، ممقان، ایران (omranzadeh_iau@yahoo.com)

چکیده

این تحقیق با هدف تعیین روابط علی بین عوامل موثر بر توسعه خوشه های صنعتی با استفاده از DEMATEL فازی و ANP فازی در خوشه های صنعتی شهر تبریز انجام شده است. به منظور دستیابی به هدف تحقیق یک سوال اصلی و سه سوال فرعی مطرح شده است. روش تحقیق توصیفی بوده و شامل کلیه مدیران واحدهای صنفی فعال در خوشه های صنعتی در شهر تبریز می باشد. تعداد این مدیران بر اساس آمار موجود در سایت شرکت شهرک های صنعتی استان آذربایجان شرقی ۲۷۵۹ واحد می باشد، بنابراین تعدادکل جامعه آماری تحقیق برابر ۲۷۵۹ مدیر می باشد. که حجم نمونه با استفاده از فرمول محاسبه نمونه در جامعه های نامحدود ۳۸۴ مدیر محاسبه شد. به منظور جمع آوری داده ها در این تحقیق از پرسشنامه استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که از بین مولفه های موثر بر توسعه خوشه های صنعتی، جنبه های مجازی/فناوری اطلاعات و ارتباطات تاثیرگذارترین مولفه و دسترسی به خدمات پشتیبانی کسب و کار تاثیرپذیرترین عامل موثر بر توسعه خوشه های صنعتی در شهر تبریز می باشد همچنین نتایج رتبه بندی خوشه های صنعتی شهر تبریز نیز نشان داد از بین ده خوشه مورد بررسی خوشه لوازم خانگی در رتبه اول قرار گرفته است.

واژه های کلیدی: خوشه های صنعتی، توسعه، تکنیک دیمتل، تکنیک ANP

۱- مقدمه

در طول دهه گذشته تجارت آزاد و جهانی شدن به طور قابل توجهی افزایش یافته و به تبع آن انتظارات مشتریان و رقابت بین شرکت ها بیشتر شده است. در این میان فرصت های بیشتری به روی واحدهای کوچک و متوسط گشوده شده است [۱ و ۲] و مطالعات نشان می دهد که رشد و توسعه صنایع بدون طراحی و اجرای استراتژی مناسب مقدور نمی باشد. یکی از مهمترین استراتژی های توسعه صنایع مخصوصاً صنایع کوچک و متوسط، ایجاد خوشه های صنعتی است. الگوی خوشه های صنعتی یکی از الگوهای نوین است که از ۳ دهه پیش مورد توجه محققین توسعه اقتصادی قرار گرفته است [۳]. در اواخر قرن بیستم چندین تجربه موفق توسعه صنعتی فراوری کشورهای در حال توسعه و دید صنعتی شده قرار گرفته است. در یک چهارچوب کلی می توان الگوهای توسعه صنعتی کشورهای توسعه یافته و کشورهای تازه صنعتی شده دنیا را در چهار قالب زیر تقسیم بندی نمود:

^۱ Industrial clusters